

Savnandi sjálvbjargni – sjálvsagt !

Vit ynskja øll, at alt skal ganga væl.

Vit ynskja øll, framgongd fyri øll.

Hetta eru kenslur og ynski, ið løgmaður velur at nýta í løgmansrøðuni. Tí Ólavsøkurøðan vil vera við, at nú er nærum alt leyst og liðugt. Alt er einastandandi fyri nærum øll.

Kanska løgtingið bara skuldi farið til hús, tí landsstýrið hevur avgreitt alt ☺

MEN soleiðis er veruleikin sjálvandi ikki. Tí greitt er:

- At Ólavsøkurøða løgmans lýsir eina ljósareyða mynd av føroyska samfelagnum, ið tíverri ikki lýsir veruleikan fyri øll.
- At val nú nærkast, og at løgmaður tí roynir at siga eitt – hóast hann og samgongan higartil hava gjørt nakað heilt annað.
- Og at røðan er sera afturlítandi og als ikki kemur við boðum uppá, hvør kósini og politikkurin er og verður komandi árið. Hetta undrar – men væntast val ?

«Fleiri av størstu avbjóðingunum eru loystar» ? Hvørjar ?

- Ongin fiskivinnunýskipan
- Ongin pensjónsnýskipan
- Ongin fyrisitingarlig nýskipan
- Ongin heilsunýskipan
- Ongin kommununýskipan
- Ongin nýggj Stjórnarskipan

«Tað gongur væl í Føroyum» ?

Nøkur lyklatøl hava framgongd – meðan gloymt verður at nevna, ata onnur afturgongd.

Fyri hvønn gongur tað væl, jú ...

- Skattalættar 7.000 kr. fyri hálønt um mánaðan – rokning til láglønt
- Uppisjóvarvinnuna
- Alivinnuna

Hvussu við

- Lág- og miðalløntum, ið hava fingið eina pensjónssrokning
- Teimum 5000 í fátækkraváða
- Heimafлотanum, ið tíverri er í søguligum aldudali
- Teimum, ið ongi skúla- og menningartilboð hava eftir fólkaskúlan – tí tey hava serligar avbjóðingar.
- Eldraøkinum, ið liggur í ongamannalandi, hvørjar uppgávur kommunurnar skulu yvirtaka og enn er ógreitt, hvør fíggingin verður
- Manglandi sjálvbjargniskósini ?

Samgongan økt hallið á hvørjum ári

Hyggja vit at yvirskipaðu støðuni, so er greitt, at sum heild manglar samgongan, enn sum áður, at seta eitt yvirskipað mál fyri okkara land og fólk. Hetta sæst eisini í Ólavsoykurøðuni. Í staðin eru stig tikin, ið flyta okkum longur frá sjálvbjargniskós og er alt, alt ov lítið gjørt við veruliga høvuðsavbjóðingarnar, ið samfelagið hevur. Hetta, saman við skeiva búskaparpolitikkinum, ger, at landskassin hevur vaksandi hall síðan henda samgongan tók við.

413 mió. kr. Hetta gjørdist úrslitið hjá landskassanum í 2013, vísir nýggi landsroknskapurin. Veruliga úrslitið gjørdist sostatt 170 mió. kr. verri enn fíggjarlógin. Hartil kemur, at áðrenn samgongan tók við í 2011 var úrslit landskassans -322 mió. kr., og var tá batnað 2 ár á rað. Men hóast hetta, so letur landsstýrið sum um, at alt gongur sambært ætlan.

Óneyðugt við halli

Hetta hendir hóast sera nógv viðurskifti eru í føroyska búskapinum, ið tala fyri, at landið átti at fingið støðugt betri úrslit.

- Søguliga stór framgongd í uppisjóvarvinnuni. Hava fingið nýggj milliardavirðir í føroyska samfelagið.
- Søguliga góð gongd í alivinnuni. Eina fyrirtøkan enntá yvir 700 mió. kr. í yvirskoti.
- Søguliga lág renta. Harvið søguliga bíligt at lána pening til íløgur og nýtslu.
- Sera lágt arbeiðsloysi.

Og hetta hendir enntá samstundis sum samgongan hevur tikið nýggjar inntøkur inn á fíggjarlógina 300-400 mió. kr. umvegis forskattaðar pensjónir og økt tilfeingisgjöld. Hetta eru inntøkur, ið ikki vóru á fíggjarlógini tá henda samgongan tók við í 2011.

Um landskassin ikki hevur yvirskot ella í hvørtfall minkandi hall í hesum døgum, nær skal tað so verða? Heldur ikki henda trupulleika nemur løgmaður við.

Samgongan velur danskgerðing – heldur enn sjálvbjargni

Hvar fór ynskið um, at gera Føroyar sjálvbjargnar ?

Meðan stjórnin í Skotlandi letur fólk ið taka avgerð um Skotlandi skal gerast sjálvstøðugt land, so virkar landsstýrið og samgongan fyri:

- Blokkhækking – heldur enn blokkklækking
- Avtøku av landsbanka – heldur enn stovnan av Tjóðbanka

Og í løgmansrøðuni nú::

- Vækstfonden – heldur enn Vinnuframagrunnurin
- Danskir A-kassar – heldur enn ALS

Danskgeringin av Føroyum er í gongd.

Hvat við Stjórnarskipanini ? Hví eru ongar ætlanir um, at veruliga gera eina roynd at fáa nýggju grundlóg Føroya samtykta ? Skuffandi.

Latið okkum fáa eina tjóðarsemju um:

1. Fólkaatkvøðu um Føroyar sum sjálvstøðugt land
2. Nýggja føroyska grundlóg/stjórnarskipan
3. Føroyskar skipanir – eitt nú ALS og Vinnuframagrunnin

Sendistova í Moskva ?

Er tað bara eg, ið undrist um fráboðan løgmans um, at nú – í ár – verður sendistova latin upp í Moskva ?

Taki fult undir við sendistovum á strategiskt útvaldum stöðum. Russland er helst eitt av hesum. Men í verandi støðu eru søguliga stórir spenningar millum Russland og vesturheimin, og nógv fólk hava longu latið lív.

- Krimm hálvoyggjin tikin.
- Stuðlaður ófriður í Ukraine.
- Viðvirkan til niðurskjótan av flogfari har 300 fólk lótu lív.

Allur vesturheimurin fyrireikar sanktiónir og átalar.

Føroyar fráboða, at vit seta á stovn sendistovu í Moskva.

Er hetta ikki eitt eindømi - eitt løgið politisk signal í altjóða høpi ?

Hvat vil landsstýrið uppnáa við hesum – júst nú ? Sakni grundgevingar fyri valda tíðspunktinum.

Undrist eisini um, at vit ikki hava frætt nakað um alment samkensluskriv eitt nú til Hollands ísv. syrgiligu flogvanlukkuna.

Á uttanríkisøkinum er alneyðugt at felagslinja og samstarv verður framt. Felagsátakið ísv. makrel- og sildatrætuna gav úrslit. Gott við orðaskifti um uttanríkispolitikk, men ítøkilig átøk. M.a. hvørji støð sendistovur.

Eldraøkið

Hví verður onki sagt um hetta ?

Samtykt eina lóg – uttan at greitt er, hvat skal flytast (markamót ógreið) og hvør fíggingin verður.

Fiskivinnunýskipan

Ætlar samgongan at taka andstøðuna við í semju ella ikki ? Neyðugt beinanvegin – ikki aftaná. Hvar er Havranssóknarskipið ?

Børn, ung og vaksín við serligum avbjóðingum

Aftur í ár víst til, at samskipan av tilboðum verður sett í verk. Uppskot varð samtykt í 2012 og skuldi frágreiðing leggjast fyri Løgtingið í 2012. Enn er onki – hóast 2014. Hví so leingi ? Okkurt galið, tá tað skal taka 3 ár at koma við einum tilmæli – hetta er ALS ikki nóg gott.

Fólkavøkstur

Gott at minkingin er steðgað – men vit gerast alsamt fleiri eldri. Færri ung. 4-5 til 1 til 2 til 1.

Gott

- Íverksetaraskipan
- Sagt verður at nú skal nakað gerast fyri at lætta um hjá lág- og miðalløntum – men beint áðrenn lukkitíð.
- Bíðilistar til barnapsykiatri minkaðir

Savnandi sjálvbjargni

Samanumtikið staðfestast, at vit kunnu gleðast um, at ávís framgongd er at hóma í búskapinum – fyrst og fremst vegna framgongd uppsjóvarvinnu, alivinnu og byggivirksemi. Umframt lága rentu og uppspard virði gjøgnum seinastu mongu árin.

Men staðfestast má at førði politikkurin hevur seinkað og minkað hesa framgongd – hetta vegna manglandi býti av virðum landsins, manglandi konjunkturstyring, manglandi nýskipanir og manglandi álitisvekjandi politikkur. Við rætta politikkinum høvdu vit fyri langari tíð síðan havt búskaparliga framgongd – ikki minst hugsandi um umstøðurnar annars í búskapinum.

Politisk átøk – tá umræður javnari býti av virðum, nýskipanum, konjunkturstyring og álitisvekjandi politikkk – eru samstundis lykilin til, at tryggja varandi framgongd. Her hevur Tjóðveldi lagt fram fleiri uppskot á Løgtingi – fleiri saman við hinum andstøðuflokkunum.

Samgongan hevur roynt seg í skjótt 3 ár. Hon hevur ikki megnað at stjórna landinum til frama fyri alt fólkið. Neyðugt vSkal hetta eydnast verður tó neyðugt við nýggjari stjórn, ið kann endurreisa álitid á politisku skipanina. Eini stjórn, ið vil seta bjørt mál fyri land og fólk, og sum megnar at savna tjóðina um at fáa Føroyar aftur á sjálvbjargniskós.